

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Ivre Ac Potestate Romanorum Pontificum,
Imperatorum, Regum ac Episcoporum**

Alvarez Guerrero, Alfonso

Coloniae Agrippinae, 1586

VD16 A 2069

An doctoribus Ecclesiæ, siue ipsi ecclesiæ sit magis credendum, quam
canonicæ scripturæ. cap. lviii.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63477](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63477)

758 SPEC. SVM. ROM. PONT.
AN DOCTORIBVS ECCLESIAE, SI-
ue ipsi Ecclesia sit magis credendum,
quam canonica scriptura.
Cap. LVIII.

S V M M A R I V M.

- 1 Quibusnam magis credendum sit, Ecclesia doctoribus, vel eccle-
sia, an vero scriptura canonica.
- 2 Scientia mediante fides in nobis gignitur, nutritur, defenditur,
& reboratur; & num. 4.
- 3 Doctoribus minime credendum est, nisi scriptura sancta vel ec-
clesiae auctoritas vel manifesta ratio eorum dictum robo-
rat.
- 4 Veteris testamenti auctoritas oclij libris terminatur, Noui au-
tem quibus & quot terminetur.
- 5 Spiritus sancti regimine & gubernatione mediante, ecclesia uti
rare non potest.
- 6 Aliquid ab ecclesia receptum fuisse, quos & quibus modis dici
potest.
- 7 Post diuinas scripturas, quotuplex sit opusculorum gradus.
- 8 Sanctorum patrum opuscula à quo auctoritatem receperunt.
- 10 Liceatne de sacra scriptura disputare, remissio, & nu. 11.
- 12 Dæmoni an facultas data sit, aliquo modo cogitationes homi-
num scire, item quibus & quot modis agnosca possit homi-
num cogitatio.
- 13 Rationali creatura voluntas soli Deo subiacet.

1 **A**N ¶ doctoribus ecclesiae, siue ipsi ecclesiae sit
magis credendum, quam canonica scriptura?
Prima facie videtur, quod sic; & primo. Scri-
ptura canonica, ut puta in euangelio conten-
ta, videtur accipere auctoritatem ab ecclesia,
ergo videtur, quod ecclesiae sit magis credendum: dicit
Augusti. contra epistolam fundamenti; Ego euangelio non
crederem, nisi me ecclesiae catholicae commoueret autho-
ritas. Secundo sic, dicit Augusti. primo de trinitate, ¶ quod
per

per scientiam gignitur, in nobis fides nutritur, defenditur, & roboratur; sed ea, per quæ fides gignitur, nutritur, defenditur, & roboratur, videntur esse altioris autoritatis; ergo scientiæ, siue doctrinæ sanctorum doctorum, per quas fides nutriti dicitur, magis credendum est. Item fides est ex auditu, ut habetur ad Rom. x. ergo fides pendet ex prædicatione, & doctrina doctorum, & prædicantium, igitur, &c. In oppositum est tex. in cap. noli. ix. dist. Vbi litera Augusti, dicit: Noli meis literis, quasi canonicis scripturis, deferuire, sed in illis & quæ non credebas, cum intueris, incunctanter crede; in istis autem quod certum non habebas, nisi certum intellexeris, noli firmum tenere. Sed respondendo ad tex. in d. cap. noli, dico, quod scriptura sacra, quæ in præsentis loco dicitur canonica, est multo maioris autoritatis, quàm doctrina quorumcunque sanctorum; & ita magis credendum est canonicæ scripturæ, quàm doctrinæ quorumcunque doctorum. quod ex multiplici capite ostendimus: primo sic. Illi doctrinæ est magis credendum, quæ est maioris autoritatis, sed scriptura canonica est maioris autoritatis, igitur, &c. Et tex. in d. c. noli, dicit, quod his, quæ in canonicis scripturis continentur, immediate est credendum, cum sciuntur in ea contineri; hoc autem non habent scripturæ aliorum doctorum, sed opus est, ut examinentur, si sunt vera. Item regulæ est præferendum magis, quàm regulatis, & scriptura sacra est lumen, & regula, ad quam, & secundum quam omnes doctrinæ doctorum ecclesiæ veniunt dirigendæ, & examinandæ, secundum illud psal. Lucerna pedibus meis verbum tuum, & lumen semitis meis; ergo sacra scriptura est anteferenda omnibus doctrinis quorumcunque. Item propter quod vnumquodque tale, & illud magis, ut in authent. multo magis. C. de sacrosan. eccle. † Sed nulli doctori creditur, nisi quatenus dictum eorum, aut scripturæ sanctæ, aut ecclesiæ autoritas, aut manifesta ratio roborat; dicit enim Hieronymus; suspecta debet haberi omnis veritas, quam non confirmat sacra scripturæ autoritas. Sensus tamen dubius sacra scripturæ, eiusque interpretatio, semper apud ecclesiam, vel etiam solum summum

Ccc

Pon-

Pontificem seruata est, vt ait Aug. lib. primo de moribus ecclesiæ, cap. primo. vide in cap. cum Martha, de cele. mill. & xxiii. quæst. j. cap. quoties. Ad rationes. Ad primam dicendum, quod ecclesiæ dare authoritatem euangelio, siue sacre scripturæ, potest intelligi dupliciter; vno modo sic, quod scriptura habeat authoritatem ab ecclesiâ, & sic non est verum, quia authoritatem habet à Deo immediate, à quo edita est. Alio modo potest intelligi, ecclesiâ dare authoritatem sacre scripturæ declaratiue, quia videlicet declarat fidelibus hanc esse scripturam sacram; & sic potest dici, ecclesiâ dare scripturæ sacre authoritatem declaratiue, definiendo hos libros pertinere ad sacram scripturam, scilicet quatuor euangelia, & non euangelia Nazareorum, vel Nicodemi; sicut si aliquis ignoret, vtrum iste lapis sit saphirus, non propter hoc diceretur sibi dare virtutem, quam habet saphirus: ita recte, licet declaret ecclesiâ, quod isti libri sint de canone, non tamē propter hoc sequitur, quod isti habent authoritatem ab ecclesiâ. & ideo quod Augustinus dicit, non crederem euangelio, vt dixi, &c. sane est intelligendum, quod in veritate ecclesiâ sequitur euangelium, non euangelium ecclesiâ: vnde potior est authoritas euangelij, quā ecclesiæ, perse, & directe: scilicet cum scitur dictum in euangelio contineri, sed distinguere vel eligere verum euangelium à non vero, hoc ecclesiâ facit à spiritu sancto edocta, & quantum ad hanc euangelij sinceram electionem loquitur Augustinus. Non ergo dicit illud Augustinus eo, quod euangelium pertineret ad sacram scripturam, vel non, nisi ecclesiâ instinctu spiritus sancti hoc declarasset. Sed discretio veri euangelij à non vero pertinet ad ecclesiâ: Nam licuit aliquando recedere, & non adhibere fidem quibusdam libris sacris, quemadmodum habet Eusebius in histo. ecclesiast. lib. iij. cap. iij. quia ab ecclesiâ tunc recepti non erant. Vbi vero recepti sunt ab ecclesiâ sacri codices, ab eis resilere non licet. Maxima est ergo ecclesiæ authoritas, cuius robur est ab eodem fonte, à quo est euangelium, qui est filius Dei; qui semper ecclesiæ assisistit vsque ad consummationem seculi; ipsam instruens per spiritum veritatis.

Item

Item ꝑ sacra scriptura non gignitur, & roboratur principi-
 paliter ꝑ scientiam, aut doctrinam alicuius doctoris, sed
 ab ipso Deo, a quo est edita, sed tantum ꝑ modum cu-
 iusdam exterioris persuasionis: sicut quandoque scientia
 naturalis persuadet, & etiam ostendit esse vera aliqua,
 quæ in sacra scriptura continentur; sed non ꝑpter hoc
 sequitur, quod in autoritate dependeat ab illa, nec quod
 magis ꝑpter hoc credendum sit scientiæ naturali, quàm
 sacre scripturæ. Ideo Augustinus super Gene. ad literam
 dicit; Maior quidem est sacre scripturæ autoritas, quàm
 omnis humani ingenij perspicacitas. Et notabis, quod
 litera Augu. in d. c. noli, dicit: Noli meis literis deferuire
 quasi canonicis scripturis, id est, quæ continentur in ca-
 none noui, vel veteris testamenti. Itaque Augustinus vocat
 scripturas noui, vel veteris testamenti Canonicas: ergo
 scripturam vocat libros noui, & veteris testamenti, quos
 ipse Augustinus enumerat in secundo libro de doctrina
 Christiana. cap. iij. dicens; Totus autem canon scriptura-
 rum, in quo istam considerationem versam dicimus, libris
 his continetur; Moyse, id est, Genesi, Exodo, Leuitico,
 Numeri, Deuteronomij, & vno libro Iesu Naue, vno Iu-
 dicij, vno libello, qui appellatur Ruth, qui magis ad Reg-
 norum principia videtur pertinere. Deinde quatuor Reg-
 norum, & duobus Paralipomenon, non consequentibus,
 sed quasi a latere adiunctis simulque pergentibus: hæc est
 historia, quæ sibi met annexa tempora continet, atque or-
 dinem rerum. Sunt alij tanquam ex diuerso ordine, qui
 neque huic ordini, neque inter se connectuntur, sicut est
 Job, & Thobias, & Hester, & Iudith, & Machabeorū libri
 duo, & Esdræ duo, qui magis videntur subsequi ordinatā
 illam historiam, vsque ad Reges, vel Paralipomenon ter-
 minatam; deinde prophete, in quibus David vnus Psal-
 morum, & Salomonis tres, Prouerbia, Cantica canticorū,
 & Ecclesiastes. Nam illi duo libri, vnus, qui Sapietia; alius,
 qui Ecclesiasticus inscribitur, de quadam similitudine Sa-
 lomonis esse dicuntur. Nam Iesus filiūs Syrach eos scripsisse
 se constantissime perhibetur: qui tamen quoniā in autho-
 ritatē recipi meruerūt, inter propheticos numerādi sunt.

Ccc 2

Reliqui

Reliqui sunt eorum libri, qui propriè prophetæ appellabantur. xij. prophetarum libri, singuli qui connexi sibi sunt, quoniam nunquam seiuncti sunt, pro vno habentur; quorum prophetarum nomina sunt hæc: Osee, Ioel, Amos, Abdias, Ionas, Micheas, Naum, Abacuch, Sophonias, Aggeus, Zacharias, Malachias; deinde quator prophetæ sunt maiorum voluminum, Esaias, Hieremias, Daniel, Ezechiel. † His xliij. libris veteris testamenti terminatur auctoritas. Noui autem quatuor libris euangelij secundum Mattheum, secundum Marcum, secundum Lucam, secundum Ioannem, xliij. Pauli epistolis ad Romanos, ad Corinthios duabus, ad Galathas, ad Ephesios, ad Philipenses, ad Thessalon. duabus, ad Colossenses, ad Timo. duabus, ad Titum, ad Philemonem, ad Hebreos; Petri duabus, tribus Ioannis, vna Iudæ, & vna Iacobi, actibus Apostolorum libro vno, & Apocalypsis Ioannis libro vno. In his omnibus libris timentes Deum pietate mantuerunt querunt voluntati Dei inservire. j. assentire, vel fidem habere, siue obedire in illis, scilicet canonicis scripturis; & non licet dubitare de his, si vera sunt, vt in ea, quis nesciat. ix. dist. Sed secundum tempora illa, scripta Augustini, & aliorum sanctorum Patrum non erant authentica, sed hodie iubentur omnia teneri vsque ad vltimum iota, vt in cap. sancta Roma. ecclesia. xv. distinct. Sed hoc non videtur verum, quia Augustini. in cap. negare. ix. distinct. dicit ista verba; negare non possum, nec debeo, sicut in ipsis maioribus, ita multa esse in tam multis opusculis meis, quæ possunt iusto iudicio, & nulla temeritate culpari. Cæterum quomodo est possibile, quod dicta Augustini, & Hieronymi iubeantur teneri vsque ad vltimum iota; cum in multis contraria dixerint. Approbata itaque sunt dicta eorum non tamen vniuersaliter, sed ea, quæ de fide catholica, & condemnatione hæreticorum scripserunt; vnde quinta synodus in approbatione illorum ita habet; Sequimur per omnia sanctos patres, & doctores ecclesiæ, Athanasium, Hilarium, Augustinum, Theophilum, Ioannem Constantinopolitanum, Cyrillum, Probum, & suscipimus omnia, quæ de recta fide, & condemnatione hæreticorum expoluerunt.

runt. hæc in d. canone. Ex quibus patet, quod etiam secundum tempora nostra congrue ita intelligi debeat. Sed de opusculis sanctorum patrum, quæcunque in ecclesia recepta sunt, & ab ecclesia approbata, dicamus sic. † Ecclesia errare non potest, cum à spiritu sancto regatur, & gubernetur, ergo opuscula sanctorum patrum, quæ ecclesia recipit, oportet absque omni suspitione falsitatis esse confiteri; alias autem si falsa sunt, aut dubia de veritate, ecclesia illa recipiendo erraret, quod esset inconueniens; ergo, &c. Itē oppono de tex. in d. c. sancta Romana ecclesia. xv. dist. vbi opuscula, & tractatus omnium patrum orthodoxorum, qui in nullo à sanctæ Romanæ ecclesiæ consortio deuiarunt, nec ab eius fidei prædicatione seiuncti sunt, legendi suscipiuntur, & tamen clarum est, quod non omnium eorum opuscula sunt approbata, vt non liceat ad oppositum opinari; ergo non omnia opuscula recepta per ecclesiam sunt approbata per eam. Respondeo de mente doctorum, † quod tripliciter potest dici aliquid receptum ab ecclesia; vno modo per approbationem, prohibendo, ne quis præsumat contrarium sentire; hoc modo sunt recepta ab ecclesia quatuor vniuersalia concilia; de quibus in cap. sicut. xv. dist. de isto etiam modo receptionis habetur in d. cap. sancta Romana ecclesia. vbi dicitur; Opuscula Leonis Papæ ad Flavianum Episcopum Constantinopolitanum, cuius textum si quispiam vsque ad vnum iora disputauerit, & non eam in omnibus venerabiliter receperit, anathema sit. Secundo modo etiam aliqua sanctorum patrum opuscula recepit ad vsum lectionis, siue ad expositionem sacræ scripturæ, sicut opuscula sanctorum patrum in commentis, siue in homelijs sacræ scripturæ; siue ad doctrinam morum, sicut sunt opuscula sermonum sanctorum patrum; siue ad commemorationem gloriæ triumphorum sanctorum martyrum, & vitæ gloriosorum virorum, sicut sunt opuscula gestorum, & hystoriarum sanctorum, & vitæ patrum: hæc autem opuscula, licet ab ecclesia sint recepta ad vsum lectionis, & cum veneratione eis vtatur, tanquam probabilibus; non tamen sunt approbata, vt non liceat aliter sentire, aut exponendo, aut interpretando aliter, quam ipsi

Ccc ;

ipfi

ipsi opusculorum auctores senserint, aut interpretati fuerint; unde Augusti. in epistola ad Fortunatum; & habetur in cap. neque. ix. distinct. vbi dicitur; Non debetur par reuerentia canonicis scripturis, & expositionibus earum, vt nobis non liceat aliquid in eorum scripturis improbare, si forte inuenerimus, quod aliter senserint, quam veritas habeat, talis ego sum in scripturis aliorum, quales volo esse intellectores meorum. ita Augusti. in dicto. cap. neque ix. distin. Tertio modo dicuntur aliqua ab ecclesia recepta per dispensationem, quod ad legendum inter fideles permixta, sicut sunt opuscula doctorum, non modo fidelium, sed etiam paganorum, sicut Platonis, Aristotelis; & hoc in obsequium sacrae scripturae; sunt enim seculares scientiae ancillae diuinae sapientiae, iuxta illud Prouerb. viij. Vocauit ancillas tuas ad arcem. Leguntur ergo à fidelibus, vt quae utilia in eis inuenerint, ad vsum sacrae eruditionis deuoti conuertant, vt in cap. turbat. xxxvij. distinct. † Triplex est gradus opusculorum post diuinas scripturas: in primo sunt canones sacrorum conciliorum, & decretales summorum Pontificum, ac doctores sancti, quia auctoritate Romanae ecclesiae canonizati sunt, & eorum opuscula approbata, vt sunt multi nominati in dict. cap. sancta Romana ecclesia. In secundo gradu sunt doctores, & ceteri prudentes, & catholici, sed non canonizati, vt sunt Isidorus, Beda, & ceteri. In tertio gradu, & infimo sunt philosophi, doctoresque gentium: nam etsi Catholicae fidei veritatem ignorauerunt, mira tamen, & praecleara quaedam dixerunt de creatore, & creaturis, de virtutibus quoque, & vitijs; quae etiam fide catholica & ratione humana probantur esse vera, itaque quo ad ea, quae scripserunt doctores sancti de alijs materijs, quam de materia fidei, non dicuntur approbata: quod maxime ex eo monstratur, quod isti sancti in huiusmodi rebus saepe ad inuicem contrarij, & discordes reperiuntur. Discordant Hieronymus, & Augustinus in eo, quod Paulus Petrum reprehendit, ad Galatas cap. ij. & in cessatione legalium; discordant etiam de auctoritate. lxx. interpretu. Discordat etiam Beda super primum Regum dicens, Samuelem fuisse sacerdotem, quod non negat

gat Augusti. in libro de quæstionibus noui, & veteris testa-
menti. q. xlvj. & Hieronymus contra Iovinianum, negat
hoc; & Augusti. negat Samuelem sacerdotem, affirmat au-
tem contrarium in epistola contra Faustum. ca. xxv. scili-
cet quod reprobato Hely translato sit sacerdotium in
Samuelem, sicut à Saule translato est regnum in David.
Hieronymus etiam de bigamo post baptismum ordina-
do. cæteris aduersatur; quos sibi præferendos tanquam
altius videntes dicit Augusti. in libro de bono coniugali.
cap. xvij. Et sic de multis alijs, sicut de Cypriano, qui apud
hæreticos negauit vera esse sacramenta. de quod conse-
crat. distin. iij. cap. quomodo. Ideo licet opuscula sancto-
rum patrum suscipienda sint, non tamen in omnibus, vt in
cap. noli. ix. distin. vi. superius diximus. † Itaque opuscu-
la sanctorum patrum non recipiunt authoritatem ex au-
thoritate dicentium, sed ex approbatione ecclesiæ, aut
quia sacra doctrinæ, aut rationi consona esse videntur; sed
diuinæ scripturæ habent authoritatem ex parte dicentis,
videlicet ipsius Dei; & de hoc videbis tex. in cap. ego solis.
ix. distin. vbi Augusti. ad Hieronymum sic dicit, ego solis eis
scriptorum, qui iam canonici appellantur, didici hunc ti-
morem, honoremque referre, vt nullum eorum scribendo
errasse audeam credere; aut si aliquid in eis offendero,
quod videatur contrarium veritati, nihil aliud existimo,
quàm mendosum esse codicem, vel non esse assecutum in-
terpretem, quod dictum est, vel me minime intellexisse
non ambigam. Alios autem ita lego, vt quantalibet sancti-
tate, quantaue doctrina polleant, non ideo verum putem,
quia ipsi ita senserunt, sed quia mihi per alios authores, vel
canonicas, vel probabiles rationes, quod à vero non ab-
horrent, persuadere potuerunt. Etenim notabis, quod sa-
cro sancta Oecumenica, & generalis Tridentina synodus
in spiritu S. legitime cōgregata suscipit, & veneratur om-
nes libros integros cū omnibus suis partibus, prout in ec-
clesia catholica legi consueuerūt, & in veteri vulgata lati-
na editione habetur; & si aliquis libros ipsos nō suscepit,
anathema sit. Sunt vero infrascripti Testamēti veteris,
quinque Moysis. i. Genesis, Exodus, Leuiticus, Numeri,
Deute-

Deuteronomium, Iosue, Iudicum, Ruth, Quatuor Regū, duo Paralipomenon, Esdræ primus & secundus, qui dicitur Neemias, Tobias, Iudith, Hester, Iob, Psalterium Davidicum centum quinquaginta psalmorum, Parabole, Ecclesiastes, Canticum canticorum, Sapiētia, Ecclesiasticus, Esaias, Hieremias, Baruch, Ezechiel, Daniel, duodecim prophetæ minores, id est, Oseas, Iohel, Amos, Abdias, Ionas, Micheas, Nahum, Abacuc, Sophonias, Aggeus, Zacharias, Malachias, duo Machabæorum, primus, & secundus.

Testamenti noui quatuor euāgelia, secundum Mattheum, Marcum, Lucam, & Ioannem, Actus apostolorum a Luca euangelista conscripti, quatuordecim epistolæ Pauli ad Romanos, duæ ad Corinthios, ad Galatas, ad Ephesios, ad Philippenses, ad Colosenses, duæ ad Thessalonicenses, duæ ad Timotheum, ad Titum ad Philomnem, & ad Hæbreos, Petri Apostoli duæ, Ioannis Apostoli tres, Iacobi Apostoli vna, Iudæ Apostoli vna, & Apocalypsis Ioannis Apostoli. Itaque si quis libros prædictos integros cum omnibus suis partibus, prout in veteri vulgata latina editione habetur, pro sacris, & canonicis nō suscepit, & traditiones prædictas sciēs & prudēs contēpserit, anathema sit: vt in d. j. decre. iij. sess. d. sacra œcumenicæ, & Tridentinæ synodi, diximus. Et sic testant omnia scripta, & dicta præpositi Alexandrini de se. Sed vide tex. notabile in c. si ad scripturas. ix. disti. vbi Augustin. ad Hieronymum scribit: Nihil authoritatis, aut ponderis remanebit in sacra scriptura, si aliqua ibi admissa fuerint mendacia, etiam officiosa. j. vtilia alicui, & nulli nociua: illud enim est officiosum mendacium, quod alicui prodest, & nulli obest. Et pro pleniori intelligentia quæritur, vtrum in sacra scriptura aliqua falsitas possit subesse, vel ei admisceri? Sed contra omnia, quæ possent dici, est tex. in d. c. si ad scripturas; qui est diui Augusti. Item est illud Psal. Omnia mandata tua veritas. Item sacra scriptura habetur ex reuelatione diuina: spiritu sancto inspirati loquuti sunt sancti Dei homines, ij. Petri. cap. j. & Iob. ca. xij. dicitur; spiratio omnipotentis Dei est, & Eccle. j. Fons sapientiæ verbum dei in excelsis. Vnde

Vnde de sanctis prophetis, & Apostolis, per quos nobis sancta scriptura data est, dicitur in psal. Illuminas tu mirabiliter à montibus æternis. j. per Apostolos, inquit glo. quare dicitur Sapientiæ, vij. quod inextinguibile est lumen illius. Item patet ex parte principiorum, quibus innititur; qui sunt articuli fidei, cui falsum subesse impossibile est. 10
† Disputare, an sit licitum de sacra scriptura, vide tex. August. in c. si quis nesciat. ix. distin.

Sed sacra scriptura, siue ius naturale, in ea contentum, præfertur omnibus scripturis aliorum doctorum, & Episcoporum. Ratio est, quia de scriptura sacra non licet dubitare, aut disputare, vtrum verum, vel rectum sit, quicquid in ea constiterit esse scriptum; de Episcoporum autem, siue doctorum literis dubitare licebit, & eas reprehendere, si quid in eis à veritate deuiatum esse repertum fuerit, vt in d. c. quis nesciat. † Itaque de scriptura sacra non est licitum disputare, siue de fide; intellige, tanquam de ea dubitando; sed disputare licet de sacra scriptura, & de fide ad confutandum errores, & defendendum eam contra hæreticos, & ad exercitiū, gratia illucinationis maioris veritatis eorum, quæ in sacra scriptura continentur, assignando ad ea rationes, & similitudines ad fidei confirmationem: & hoc laudabile est, & meritorium; dicit enim ipsa sapientia Eccle. xxiiij. Qui elucidant me, scilicet fideliter, & utiliter exponendo, vitam æternam habebunt; & Dani. xij. Qui docti sunt, fulgebunt quasi splendor firmamenti; & qui ad iustitiam erudiunt multos, quasi stelle in perpetuas eternitates. Et ideo prim. Petri. cap. iij. dicitur; parati omni poscenti vos rationem dare de ea, quæ in vobis est, fide. Et inde sacri theologi disputant de multis, & de trinitate, & de articulis fidei, vt per Sanctum Thomam in secunda secundæ, & Albertum magnum in sua summa in prima parte, & vide Cardinalem sancti Sixti in d. c. quis nesciat. Et allego tex. in c. negare. ix. dist. ad ostendendum literas canonicas præstantioris authoritatis esse literis quorumcunque aliorum doctorum, quantuncunque sanctorum; & per consequens præferendas esse omnibus alijs: quia si in opusculis Augustini, & maiorum, vt ipse testa-

Ccc s tur

tur, sunt multa, quæ iusto iudicio, & nulla temeritate possunt culpari, hoc impossibile sit inueniri in literis canonicis; quia in illis nihil nisi verum, nihil culpabile continetur, ut in d. c. quis nesciat. itaque manifeste apparet ex excellentia authoritatis canonicarum scripturarum super omnes alias literas.

Et Augustinus in d. cap. negare, humiliter loquitur; & credendum est, quod vere. unde fecit librum Retractionum, in quo multa retractauit, ut. xxij. quæst. vj. c. vides. & xxvj. quæst. iij. cap. quodam loco. & xij. quæst. j. ca. certe. ubi li-
tera dicit: Certe ego sum, qui statueram nullum ordinare clericum, nisi qui mecum vellet manere, aut si vellet à pro-
posito recedere, recte illi clericatum tollerem: ecce in cō-
spectu Dei, & vestro muto consilium. &c. & in d. cap. quo-
dam loco. xxvj. q. iij. dicit Augusti. † Quod demon non
12 potest aliquo modo scire cogitationes hominum. & iij. Re-
gum ca. viij. dicitur. Tu solus nosti corda hominum. Tu
dic, quod cogitatio hominis potest cognosci dupliciter.
vno modo in solo effectu, & tunc est conclusio, quod & de-
mon, & alius homo potest cognoscere cogitationes homi-
num, non solum per actum exteriorem, sed etiam per sig-
na exteriora faciei, vel signa cordis, quod diuersimode
mouetur secundum diuersitatem affectionum; vteriam
medici per aliquas affectiones, vel pulsus cognoscere pos-
sunt: & multo magis Angeli. Hinc est, quod hoc modo
multæ cogitationes, & affectiones nostræ cōprehendi pos-
sunt à malignis spiritibus: sed hæc cognitio magis est con-
iecturalis, quam certæ scientiæ. Alio modo possunt cog-
nosci cogitationes, prout sunt in intellectu, & affectiones,
prout sunt in voluntate: & tunc nō cognoscunt cogitatio-
nes hominum, sed solus Deus per illud. j. ad Corinth. c. ij.
Nemo scit, quæ sunt hominis, nisi spiritus hominis, qui est
in illo. Itaque internas cogitationes nostras diabolus nō
13 videre certū est. † Et voluntas rationalis creaturæ soli Deo
subiacet, & ipse in ea solus operari potest: ideo quæ in vo-
luntate sunt, vel ex voluntate dependent, soli Deo sunt nota:
quod si Deus voluntati rationalis creaturæ dedit domi-
nium, siue arbitriū, cui nulla præsidet nisi diuina potentia, &

& sapientia: ideo nulla humana creatura, aut angelica potest conscientia humana scire secreta, nisi per signa, vel coniecturas, vel nisi nouerit de reuelatione, aut hominis detectione, & denuntiatione. Sed non tradas obliuioni, quod sacrosancta Tridentina synodus suscipit omnes libros noui, & veteris testamenti, ut in ueteri vulgata latina editione habentur, ut dixi; & ut late in isto ca. continetur.

DE CELEBRATIONE CONCILIORVM

Vniuersalium in ecclesia Dei: & multa optima, quae possunt addi ad Capitulum de generali concilio indicendo supra in isto Speculo, hic tractantur.

Cap. LIX.

S V M M A R I V M.

- 1 Canones generalium conciliorum, quo tempore principium habuerunt.
- 2 Concilium quare dicatur vniuersale.
- 3 Generalium conciliorum celebratio an sit necessaria.
- 4 Quantam afferat utilitatem vniuersalium conciliorum celebratio, c. nu. 6.
- 5 Quod à pluribus sapientibus queritur, facilius inuenitur.

Canones generalium conciliorum à temporibus Constantini ceperunt, ut in c. canones. xv. distin. Et vniuersale concilium vno modo dicitur vniuersale ab vniuersitate orbis, quod scilicet Papa cum Episcopis de toto orbe Christiano celebrat, quod plenarium concilium iuxta beatorum Augustinum appellamus. † Alio modo dictum est concilium vniuersale ab vniuersitate authoritatis, quia scilicet tanta authoritatis est, ut de vniuersalibus rebus tractet, & omnes fideles ad legum suarum obseruantiam astringat.

Et